

שערי שלום

מהדורא שניה בתוספת מרכבה על העיקר
וכו שלושה שעירים:

- (א) שמות רבותינו בעלי התוספות על סדר א' ב'
(ב) קצור כללים של רבותינו בעלי התוספות ז"ל
(ג) קצור מלכות של רבותינו בעלי התוספות ז"ל

מאת

שלום פרידמן

בלאמור הגה"ק מוה"ר בנימין זאבי וצ"ח מרת שירדל ה"י.
שעלו על מוקדה עקידה באשוחין ביום כ"ג סיון שנת תשי"ד.
ויק"ר שחזא זכות הלימוד בזה הספר לעילוי נשמתם הטוהרה.

שנת ופועל ידיו תרצה (תשכ"ח) לפ"ק

דפוס אשל [שלום פרידמן] תל-אביב, רח' לוינסקי 123. טל. 36194

החירות והקדוה, שנפלו ונהרגו על קידוש השם, ידי המרמנים ועוזריהם, ימ"ש, הלא הם :

ה"ח"ד בניסיון, ב"ר יוסף פרידמן, מפקד מישקאלץ, עולמים", "מפתח לששה סודי משניות", "מקור עולם אהבתך", "כללי קרבנות", ועוד ש"ס ; ת שיינדל ב"ר אליעזר יצחק פלדברג, נכדת ר' שולחן ערוך", רבינו שלמה גאנצפריד זצ"ל ; ר"ח, מרת רחל, תולדת טלכא ואחינו הילד יעקב ימים במחנה השמדה אושוויץ, כ"ג סיון תש"ד. תגצ"ב.

מהר"ר שרגא צבי ב"ר יהודא אלטמן, אב"ד ; זוגתו, חתנתו, הצדיקת מרת רחל-גושיל יונגריץ אב"ד דק"ק מעי"א קיוועשד ; הלכת, הילד יהושע פלך, תולדה חנה טאטל, ימים במחנה השמדה אושוויץ, כ"ד סיון תש"ד. תגצ"ב.

י, ומשה כהנא מורדים, וזכור אותם הדורש ולא ישכח זעקת השורידים !
ולא ישכח זעקת השורידים !
הוא וברוך שמו וברוך זכרו.

ים פרידמן, בני ברק, רחוב רבי עקיבא 77
ת, לרבות צילום, שמורות למחבר

הסכמת מרא דארעא קדישא שליט"א

יעקב ישראל קניבסקי שכון חוץ איש, בני ברק

בעה"ה

אור ליום ר' עש"ק פ' תצוה התשכ"ה

הו' הרב היקר מגזע היהודים, נכדו של הג"ש גנצפריד זצ"ל, ה"ה ר' שלום פרידמן שליט"א מפה, כבר איתמחי גברא כי הוא חובר חיבורים נכבדים, וקצת הוציא לאור חיבורו אשר אסף שמות רבותינו בעלי התוס' בצירוף קצת מסגרות לשונם הק' וקצת מתולדותיהם ומי הם רבותיהם ותלמידיהם וכי"ב, וכמו כן את כללי התוספות, ונאמר בו כי טוב.

ואקוה כי נחת ינחתו מחיבורו תלמידיו חכמים וגם בעלי בתים וכל מי שהיה בו ריח תורה כימי נעוריו. ואברכהו גם ברוך יהיה לראות ברכה בעמלו ובחיבורו, אשר בשמו יקראה, ספר "של ע"ר של ר"ם", ויקובל ברצון בקהל אחינו, בני ישראל.

הב"ח לכבוד התורה ולומדיה

המצפה לרחמי השמים ולגאולה שלמה כמ"א
יעקב ישראל קניבסקי

דוד הלוי יונגריץ

הקדמה

ומה ראיתי על ככה לגשת למלאכה הזו, יען כי כמה פעמים קוּלה כששואלים מבחורי חמד ח"ח הלומים זה רבות בשנים בישיבות מפורסמות מי הוי הבעלי החוספות, ואי שמוס וכדומה, אז אין מענה בפהם ומתחילים לגמגם, וטעה צדקת בפרסם, כי אף פעם לא עלה על דעתם להתעניין בזה, כי גם הראשי ישיבות שלהם אינם מעוררים אותם לזה. וכן כאשר הראיתי את הספר הזה עוד לפני המדפסה לכמה תלמידי חכמים, גם הם התפלאו מאוד על זה, כי לא חזרים אפילו שמות כאלו בכלל, אף שגמרו את השי"ס פעם אחת לכל הפחות, מכל מקום זר הדבר לגנל ענינים.

ומכל שכן אנהו הבעלי בתים השקועים מבקר עד הערב בדאמת פרנסה וחקיון, שבקושי מסוגלים ללמוד מקצת דמקצת, "ובפרט בצוק העתים הללו אשר גבר הצרות על ישראל ותמעטו הלבבות ופספו העם לשאול להם לחם ופרנסתם ומחמת זה נפל קרן החורה ומתמעט ח"ו. ומן הדברים הצריכים לקנין החורה, הם לע"ע חסדים כי ביטול השקידה וקוצר המשיג ועומק המושג ושאר דברים כאלו נחזקים בנו, וא"א ללמוד כראוי ומגיעים רבים וגם בני אדם מתשלים בעצמם, ומכשי"כ עתה שלומדים במחזירות לא כמו שראוי ולא כעז הראוי בעתה"ר כל יום נתמעטו הלבבות" וכו' (פרמ"ג בחקדמותו לוי"ד).

ואנן מה נענין אבהרן, כי "לכן של ראשונים כפחתו של אולם [דחבו כ'] ושל אחרונים כפחתו של היכל [רחבו כ']" ואנו כמלא נקב מחט סדקיה" [דק ביומר] (פירושין נ"ג). לכן אמרתי בלבי טוב יהיה לעורר את הנערים והבחורים והלומדים ולהדפיס את שמות רבותינו בעלי החוספות להם, כדי שישמרו להם בהם, בחול בשבתות ובחגים, לאור באור החיים, איש אל רעהו ישאלו עליהם במס' זו יש כמה, ומלאה הארץ דעת ומזמה, כי דברי ראשונים מאירים את

הקדמה [להוצאה ראשונה]

ונני ה' להתעורר לעבודה זו, עבודת הקדש, ונני סדר אותיות האל"ף ב"ת אשר נמצאים מאת שרשים כבר בסדר הדורות, אבל בקיצור רבים, ואני האספתי עליהם למאות, וגם את דיבור המתחיל של כל החספות והחוספות והאמות הדק היטב עד כמה שירי יד כחה והבאתי את לשונם ושמותיהם הקדושים. מוצא לי שמותיהם בדרך הילוכי איהו התפנינים שלום וירשיותיהם ומאמריהם וכן ה', אז הנני מצטט גם את גזעם דבריהם ל דבריהם רביד הזהב דברי אלקים חיים.

י מביא את שמות הספרים אשר מובאים לעלי החוספות וז"ל. וגם לרבות את השמות רש"י ז"ל בפירושו. אבל לא בכל אחד קומות שמאפיעים בש"ס כי צר לי המקום. ת גודל התועלת שיצמח לנו מזה, כי אינו דת של רבותינו בעלי החוספות, מה שאין דתם של רבותינו בספר מיוחד, אז רואה ומרגיש גודל גודל קדושתם וענותותם וטהרת לבם. גם יזכה עי"ז להבין ביותר ברור ובהירות מהשבתם וכוונתם העמוקה (דוגמא לזה, לי אצל את ר' אהרן, עיין שם וחתמה; את רבינו יהודה ותתפלא. ועוד כאלה).

הקדמה

מרב ברק בראת ה'. וכבר כתבתי זה בחסכמתי ל' ה"ג, אלא שהצנזור השמיט שם איות שורות, וכתבתי שנית בחסכמתי לש"ע קטן הנופס בודבנא. ואשרי הדרך שהגדולים שומעים לקטנים וקובל דברי על לבו הטחור, עכ"ל.

שלים פרדמן

בני ברק, ראש חודש כסלו תשכ"ה.

דברים אחדים לתוצאה שניה

אודה ה' בתוך רבים כפי, ולעולם ועד תהלה ה' ידבר פי, אשר עד כה ערונני חכני להוציא לאור את ספרי **שערי שלום** במהדורה שניה עם תוספת מרובה, על ענינים הרבה, שהוספתי מכ"ל אל הקודש פנימה, כי כבר אולן מזו חשוק כל מהדורה ראשונה, שהוספתי לפני לא חדשים הרבה, ותקבלו בקרב אחינו בני"י באהבה, וכעת שואלן ודושין עוד הפעם, והה מראה על גודל התועלת שצמח מהספר, כמו שאבאר להלן בס"ד:

הנה אמרו חז"ל (נדרים דף פ"א ע"א): מפני מה תלמידי חכמים אין מצויין לצאת מבניהם תלמידי חכמים? רבינא אמר מפני שאין מוכרים בתורה תהלה דאמר ר"י א"ר מאי דכתיב (ירמיה ט') מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ, דבר זה נשאל לחכמים ולגבאים ולמלאכי השרת ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר (שם) ויאמר ה' על עונם את תורת אשר נחתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו את דברי, מאי נידו ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה, אמר ר"י א"ר לומר שאין מוכרין בתורה תהלה, עכ"ל הגמרא.

ע

הקדמה

וזש"כ"ע על דבר אמת, ונפרט רבותינו בעלי הארץ, המפורסמים במעלה וחכמה בכל הארץ, ים ידועים ראשי אלפי ישראל היו, וז"ע. חוב לעצמי לצרף לכאן ולהדפיס גם את מה בעלי תוספות וכן את כלי התוספות ושתף חופש אחרי חיפוש בס"ד, מפני שלרוב מושג רב מי הם היו הגדולים האלו ז"ל. לא כתבתי מכלום, מפני יראת האריכות. והחופש במסקים ראשונים ואחרונים, לקה מסכים עמר, ועד שהגעתי עד הלום ב"ה, שטרחתו יכמה זמן ועידנים עינתה. ומי יתן הילת הרבים ויהיה חלקי ממתי הרבים. ומאת שאל תמוש חמורה מפינו ומפי זרענו ע"ע. ויהי לקבל הסכמות על ספרי זה מאחר שאין כי אם דברי קדשם של רבותינו בעלי הקוקים לשום הסכמה, אלא לעומת שראיתי ונפר ז"ל בש"ח ח"מ סימן מ"א שמשמע לקחת ספר ליד בלי הסכמה אפילו אם שטרחתו, ודובר זה יש פירצה גדולה במוגניו סכמות, לכן הנני מביא לשונו הטחור, שכי בנעט שחשיב לחת"ס ז"ל כי לא צריך עוד בראותי שמרצנו יחבטל מנהג נטילת מחדול ליתן הסכמה אפילו על הדפסת שגשגער בו אותו צדיק כי מיום שגוללו וספרי מוריס בישראל ומדפוסים ספרים לקוחים ספר חדש אם לא יראו הסכמה

הקדמה

פירוש תחילת ההליכה ברחובות תורה ממודנה למדנה כדי שתחזק הנשמה בעצמות קדושת התורה, לא הלכו בה, והיינו לא הלכו בה לשמה בשעה שבאו לפתוח בעסק התורה ולברך לפני יתברך ולהודות לו על נתינת התורה לעמו ישראל כדי שיהיו דקים בקדושתם ובשכינתו יתברך, והוא המכוון בברכת אשר בחר בנו, על אשר קרבנו לפני ה' סני, ונתן לנו תורתו הקדושה כלי המדה שהיה משתעשע בה בכל יום כיו שחתקב השכינה בקרבנו, לא הלכו בה לעסוק ורחובותיה ולהוריד השכינה בקרבנו, לא הלכו בה לעסוק בד"ת לשמה, כי בזה נעשו שונתלקה השכינה מן התחובות, ואז אבדה הארץ, נצחה כמדובר מבלי עובר, כלומר נחרבה ונשארה חומרי מבלי עובר שם קדושת השכינה כי נסתלקה השכינה לגמרי מן הארץ ועלה לה למעלה וכי' (כ"ח א"ח סי' מ"ז).

וכדי לדעת איד אפשר לזכות בעצמות קדושת התורה ורחובותיה ולהוריד השכינה בקרבנו, את זה נוכל ללמוד מבעלי החוספת ז"ל, כי ידע ומפורסם שהם לא עסקו בתורה לצורך הדברים הנשמים להנאתם ולהתנאות בהם כדי להראות חכמתם, אלא נחמנו להחצצם ולהחזק בקדושת ורחובות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ, והאור בתורתם הקדושה את הארץ כולה, וקשרו פמליא של מטה לפמליא של מעלה למשכן אחד. וגם השם תוספות מראה על גודל גדולתם וענוותנותם, וטמרת לבם, כי בשם זה רצו להראות לנו כי ביאורם ופירושם על הש"ס הם רק מין תוספות נגד פירוש וביאור של אבי אבא הגדול מרדכי רש"י ז"ל, כי היה עקר הפירוש על הש"ס, והם רק הוסיפו משתו על פירושיו.

ואני דומה לפני אשר ניתן לו רשות מאת המלכים והשרים לילך בחצרותם ושרותם יום יום לעת האוכל ללקוט יא

הקדמה

ז' טובא למה יצא כואת מלפניו להענישם בזה על שלא ברכו בתורה תחלה שהיה לה?

ה' יתברך מעולם היה שנהיה עוסקים בעצמם נשמתנו בעצמות ורחובות קדושת ה', ולכן נתן הקב"ה תורת אמת לישראל כח מאתנו כדי שתחזק נשמתנו וגופינו בס"ה גידין, במ"ח מצוות עשה ושמ"ה שבתורה, ואם היו עוסקים בתורה על המה מרכבה וחילק המה ובקרבם ממש ש' ש' בקרבם, כי היכל ה' המה ובקרבם ממש הייתה דירתה, והארץ כולה הייתה מאורה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא יסכו אחד, אבל עתה שעבר חוק זה שלא לצורך הדברים הנשמים להנאתם לידע וז' נמתן גם להתנאות להנאתם חכמתם, לטעם ולהחזק בקדושת ורחובות התורה למטה בארץ כדי שתחזק נשמתם מיתתם, הנה בזה עשו פירוד שונתלקה ועלה לה למעלה והארץ נשארה ה', וזה היה גורם חורבנה ואבדתה.

האיש החכם וגו' על מה אבדה הארץ בם את תורתו אשר נחתי לפניכם וגו' ו' אמת אשר נחתי במתנה שלא יהיו פירשתי להם טעם כל הדברים ואת נחתי לפניכם כשילחו ערור וכי, ואלה המשפטים אשר חשים לפניכם עם קדושת תורת אמת והשכינה דומה עובר את תורתו ולא הלכו בה

בני אשכנז

דת מנרמיזא בני גרונא

ב"ר יצחק ר' בנימין בר שמואל הפייסן

בראשית רבה

רבינו ברוך

רבי ברוך ברבי יצחק

רבי ברוך ברבי אליעזר

אמרי

ר' ברוך ברבי

בביתא דמלאכת המשכן

בביתא דמ"ט מדות

בביתא דרבי ישמעאל

בביתא דשמואל

בשר על גבי גחלים. ספר

רבי"ה. רבינו חננאל

אות ג

נאון

נאון אחד

נאני גרונא

נאני לומברדיאה

גדלי גרונא

רבינו גדלים מאור הנולה

אות ד

דברים שבין בני כבל לפני א"י

ר' דוד מפיץ

ה"ר דוד מנציבורק

ה"ר דוד

ר' דוד מפיץ

הרב דוד זקנו של הר"י משה

דודי

ה"ר דודי

אות ה

המשין מדיקות

מהר"ר חזקיהו

רבינו חיים

רבינו חיים כהן

ר' חיים בה"ר מרדכי

ר' חיים ב"ר יוסי

חכמי המולות

ר' חננאל איש רומא

רבינו חננאל מקינון

רבינו חננאל

חפץ. ספר

הר"ה בן הר"ק

אות ט

ר' טוביה

סור אורח חיים

הר"ר פרוי"ש

אות י

ה"ר יודיה מניירבורק

ה"ר יודיה

רב יהודאי גאון

יהודה בן קוריש

ר' יהודה ב"ר ברוך

רבי יהודה בר ברויגלי

רבינו יהודה הגדול

ה"ר יהודה כהן

ה"ר יהודה מפיץ

ה"ר יהודה חסיד

רבינו יהודה ב"ר יום טוב

רבינו יהודה בר' יצחק הלוי

ט

אות ה

הבבלי

הגדה

רב חיי בר נחשון גאון

רב האי גאון

הגדה של פסח

ספר. ספר

הלכות ארץ ישראל

הלכות גדולות

הלכות גדולות של ר"ת

הלכות גדולות של אספניא

הלכות דרך ארץ

הלכות טריפות

הלכות נדה שפירש ר' סעדיה

הלכות עצרת

הלכות פסוקות

רבינו הלל

ר' הלל שהיה מא"י

המפרש

הרב

אות ו

ה"ר חייז מאפרי"ק

ויקרא רבה

ה"ר ורדימס

אות ז

הרב ר' זרחיה הלוי

זקני לוטרי

ר"י בר אברהם	רבי יצחק
הרב ר"י בר הר"ר חיים	ר' יצחק בר אברהם. ריצב"א
מהר"י	רבינו יצחק הנחור
הרב רבי"ה	ר' יצחק אלפסי. רי"ף
הר"ד	ר' יצחק בר' ברוך
ר"י הלוי	ר' יצחק ב"ר מאיר. ריב"ם
הר"ר בה"ר יצחק ממלאו	רבינו יצחק הלוי ברבי יהודה
ר"י בר רבינו יהודה	ר' יצחק בר' משה
ריב"ק בר מאיר	הר"ר יצחק מאיברא
הר"י טרטי	הר"ר יצחק שש
אות כ	רבי יצחק ברבי משה הלוי
רבי נתן צדק גאון	ר' יצחק בר שמואל מנרבוניא
כל נדרי	ר' יצחק ברבי מנחם
אות ל	רבינו יצחק בר אשר הלוי
לוי"ה	רבינו יצחק בר אשר
לוחר	הר"ר יצחק בר אשר
ליקוטין	ר' יצחק בר יהודה
אות מ	רבינו יצחק מדנפיר"א
הרב ר' מאיר	ר' יצחק בר מדנכי
ר' מאיר בר יצחק ש"ץ	רבינו יצחק בר' יצחק
ר' מאיר אביו של ר"ת	ר' יצחק מאורלייני"ש
ר' מאיר מבורני	ר' יצחק מהרש"ט
רבי מאיר מרוטנבורק	הר"ר יצחק מסימפון. מסימפונט
הר"ר מאיר בר קלוגימוס	ר' יצחק הלבו
מגילה, מגילת חסידים	ר' יצחק בר שניאור
מגילת תענית	הר"ר יקותיאל הלוי מורמנשא
מגילת סתרים	הר"ר יקר מקינון
מדרש	ירושלמי
מדרש אגדה	ר' ישראל גאון
מדרש אגדת שמואל	הר"ר

ר' יוסף בכור שור	ר' יוסף
ר' יוסף טוב עלם	ר' יוסף מאורלייני"ש
ר' יוסף מאורלייני"ש	הר"ר יוסף ממרשליי"א
ר' יוסף ב"ר משה	ר' יוסף פורת
ר' יוסף קאנון	ר' יוסף קרא
הר"ר יוסף קלצון זצ"ל	רבינו יהואל (רבו של רש"י)
רבינו יהואל	רבינו יהואל מפרי"ש
הר"ר יהואל מפרי"ש	רבינו יעקב
רבינו יעקב	רבי יעקב ברבי מנחם
רבינו יעקב בר אבין	רבינו יעקב הלוי
רבי יעקב הלוי	הר"ר יעקב בר יהוצדק
רבינו יעקב בר רבי יקר	הר"ר יעקב ישראל
הר"ר יעקב ישראל	ר' יעקב (ר"ת) ב"ר מאיר
ר' יעקב (ר"ת) ב"ר מאיר	ר' יעקב מאורלייני"ש
הר"ר יעקב בש"ה	רבי יעקב ברבי מנחם
רבי יעקב ברבי מנחם	הר"ר יעקב מפריז
הר"ר יעקב מפריז	ר' יעקב מקורביל הקדוש
הר"ר יעקב מקוצי	הר"ר יעקב מקינון
ר' יעקב ב"ר מנחם	ר' יעקב ב"ר שמעון
הר"ר יעקב ב"ר שמעון	הר"ר יעקב ב"ר שמשון

רב עמים גאון

ערור

י: גחלים

פ אות פ

ר' פפר

רבינו פורת בן רשב"ם

פייט

פסק

פסקותא

פסקותא גדולה

פסקותא זוטא

ר' פרץ

פרק בן עזאי

פרקי דרבי אליעזר

מחפ"ש

צ אות צ

ה"ר צבי

רב צדוק גאון

רב צמח גאון

צופתים

ק אות ק

הקדוש מקורב"ל

הקדוש מרא"ש

הקדוש

הקונטרס

הר"ר קלונטוס

רבינו קלונטוס חזקן

רבינו קלונטוס אביר של

רבינו משולם

ר' קלונטוס ב"ר יהודה

מפתחת של השמות והספרים המובאים בדברי התוספות ז"ל

רבינו קלונטוס איש רומי

הקליר. ר' אליעזר

ר אות ר

ר' שלמה ב"ר מאיר

הרב רבינו שלמה

ר' שלמה ב"ר יוסף מורדון

ה"ר שלמה בחור ב"ר יוסף

ה"ר שלמה אשטרובינג

הר"ר שמואל בר דוד

הר"ר שמואל ממירבורא

הר"ר שמואל מראוס

רבינו שמואל. רשב"ם

הר"ר שמואל בר מנחם

ר' שמואל המכונה חסיד מן

ש אות ש

שבת הגדול

ש"ר שבמאי

ר' שבתי דסלי הרופא

ישעת מאכבא

ישושא רבה דגאונים

ישושא רבה דתפלין

רבינו שלמה יצחקי. רש"י

ר' שלמה ספרדי

רבי שלמה בר לוי אחי רבי

משה הרשן

רבינו שלמה בר לוי ממנטוילא מוהר"ר שמואל אלהון

בן אחותו של ר"ם הרשן

רבינו שלמה

ה"ר שמואל חסיד משפרא

כא

תוספות הר"א

תוספות רבינו יוחנן

תוספות הר"ר יוסף

תוספות מאן דהו

תוספות רבינו משה

תוספות הר"ר משה מאורא

תוספות ר' פרץ

תוספות הרב

תוספות רבי

תוספות שאנץ

תוספות תמיד

תוספתא

תורה כתובים

תלמודי רש"י

רבינו חם ר' יעקב

תנחומא

תרגום אונקלוס

תרגום אחשוורוש

תרגום בבלי

תרגום יונתן

תרגום ירושלמי (על המורה)

תרגום ירושלמי (במגילת אסתר)

תרגום מגילת אסתר

תרגום משלי

תרגום קהלת

תשובות

תשובת הגאונים הבבליים

תשובת הגאונים

שער ראשון הכולל:

שמות רבוהינו בעלי התוספות ז"ל
והספרים המובאים בדברי התוספות ז"ל

עכברים אח"כ נראה לי שחולקים בין דבר שיש לו קצבה וכו' עכ"ל ושוב אין ע"י מקח בין שחשבה במנין הכל צ"א תוד"ה הנה, וז"ל: הרי"ר יעקב ונגזת מלאה בשר שנמלחה נפה עם שיא לר"ת וכו'.

רבינו חם (כן בתו של רש"י ז"ל) תוד"ה הא, וז"ל: ומצא ר"י מוגה ר"י מפי הנשים שהחזיר ר"ת וכו'. תוד"ה והתנא, וז"ל: על כן נראה ר' הישר.

תוד"ה מהו, וז"ל: פסק ר"ת בספר

תוד"ה א, וז"ל: ור"ת פסק בספר

סוף תוד"ה ארעא, וז"ל: וכן פרי"ת

ב תוד"ה מטייע, וז"ל: וכן פ"י ר"ת ו למעלה מכל הנהרות והוא זכורתא ויזין ממנו חלה הכתוב בפריה ורביה ויזין ממנו חלה הכתוב בפריה ורביה.

תוד"ה ואיתקוש, וז"ל: ומירק ב' ל' ו בספר הישר פירש ר"ת. קדושין ל' סוטה דף ל' ע"א תוד"ה הא. ב"מ ז' דף נ"ב ע"ב תוד"ה הלכה. שם דף בחים דף ט' ע"א סותר"ה ואומר.

חולין דף מ"ז ע"ב תוד"ה אומני. עירובין דף ע"ד ע"ב תוד"ה הנה, וז"ל: ובמהדורא קמא פרי"ת בענין אחר וכו' ופירוש דלעיל פירש במהדורא בתרא.

ב"ב דף ע"ד ע"א תוד"ה פסקי, וז"ל: אבל קשה על המנהג שנוהגים להסיר ציצית משליחות של מותם ואר"ת ששמע מוקני לוט"ר לפי שציצית עדות הוא שקיים כל התורה דציצית עולה ח"ר וה' חוטי' וה' קשרים הרי תרי"ג ופירשיו שאין חשבוין כל כך הרי הוא כאלו מעד עדות שקר וה"נ דרשינן במדרש ועשו להם ציצית לדורותם לדור חם. (עיי' לעיל את קני לוט"ר ור' חיים כהן צדק).

ר"י דף ד' ע"ב תוד"ה פז"ר, וז"ל: ור"ת עצמו יסד במעריב של שמונ' עצרת: שמונ' קודש ללינה ושלשים ימים כאשר אב"ים ינחם וכו'.

סוכה דף ל"ו ע"ב תוד"ה מקורולות, וז"ל: ומפירש רבינו חם דמקורולות היינו רכות דחזו להרישה ולוריעה וכן יסד הפייט אשישת שלוחתו בקטב חלה אשישות להניח במיתות קירולות.

סוכה דף מ"ה ע"א תוד"ה רגל. יומא דף ג' ע"א סוף תוד"ה פז"ר. הגיגה דף י"ז ע"א תוד"ה פז"ר.

ברכות דף י"א ע"ב תוד"ה שכבר, וז"ל: והיה אומר ר"ת כשאדם עומד ממשחו בלילה (בשחרית) ללמוד שא"צ לברך ברכת התורה מפני שברכת התורה של אחמול שחרית פוטרת עד שחרית אחרת ולא נהירא.

ברכות דף מ"ח ע"א תוד"ה ולית, וז"ל: ויש מצרפין קטן לתפלה רק שהוא חומש בידו ואומר ר"ת דמנהג שטות הוא דכי חיכי דאמר אטו ארון גברא הוא ה"נ אטו חומש גברא הוא וכו'.

יומא דף מ"ז ע"ב תוד"ה כה, וז"ל: ורבינו חם משיב להרב רבי יעקב ישראל.

שאלה

בקבוצה אינו אסור בבשר ויין ואפשר שגם ר"ת אם היה בעיר עצמו היה מקל מאותו טעם.

שבת דף ג"ה ע"א תרד"ה ושמעאל אמר תמה זכות אבות ור' יוחנן אמר תחול זכות אבות, וז"ל: אמר רבינו הם דיוכא אבות אבל ברית אבות לא תמה דלא כתיב (ויקרא כ"ז) ופרתה את ברייתי יעקוב את לאחר גלות ואת אזי אנן מלכדינן זכות אבותאלא תפרת וכו'. (ע"ד ש"ס).

שבת דף קל"ז ע"ב תוד"ה ידיד מבטן, וז"ל: אומר ר"ת

שחור אפרים אינע שפרא יידי שנאמר (רמזיז י"א) מה ליידי בביתי כדדרישניו (מנחות דף ג"א): ושלשת האבות נזכרים חוק בשאר שם הוא יצחק וצאצאיו חם כאח ברית קדש הוא יעקב וצאצאיו הוא בניו כמו שזכרנו יונתן הצאצאים והתפציות בנות ובני בריא (ישעיה כ"ב) כלומר יצא צאצאיו

שם דף קל"ט ע"ב תרד"ה יום טוב, וז"ל: ומעשה היה

והחליבו מִת חוץ לַחֲנוּם בִּירֵיט וְהֶלֶב אֲוִירֵי בַסְּטִים לַחֲנֻסָּק
בַּמֶּת וְכַעַס רִ"ת אֶף עַל הַחֲלָלִים בַּגֹּל בְּלֹא סוּסִים וְכִי וְשִׁלַּח
לָהֶם רִ"ת בְּנֵי בִשְׁכַר אֵינֶם בְּנֵי חֹרֶה בְּנֵי מַלְאָאִין בְּנֵי חֹרֶה.

ביצה דף י ע"א תר"ה והאדנא, וי"ל: ומעשה חזק במלכא"ל שמת אדם אחד ברי"ט שני ורצו להתעסק בו לקבור וגער בהן ר"ת ושלח להם בני בשכר אנו בני תורה ואתם בני תורה וכו' אבל תרי"א אמר וכו' תר"ה ר' יהואל אומר וכו'. ב"ב דף קס"ב ע"א תר"ה לפי, וי"ל: דזה שאל ר"ה לר"ת וכו' והשיב וכו' וקשה וכו' וי"ל וכו' ולאחר פטירתו של ר"ה מצא ר"ה ב"ה שמת לר"ת וכו'.

ר"ה דף י"ז ע"ב תרנ"ה שלש עשרה מדות, וז"ל: אומר

רבינו רם דשני שמות הראשונים (ה', ה') הם שני מדרות כדמורינו רמא אני ה' קודם שיחטא לרם עליו ואני מרחם לאחר שיחטא אם ישוב ה' מרת רחמים הוא ולא כאלהים קא

א תודיע'ה אם ברל' הוא ממופז', וי"ל:
הסת הספרים ומפרש וכפטיש פופצ' סלע
ברל' לראמארניו במדוש (אכה) כפסוק
חד שקנה סנפירין וכה לברקו נתנו על
הסד ונתל' הקורנס וסנפירין לא
הוא דחתיב וכפטיש יפופצ' סלע הסלע
פפירין הוא אבן ספיר ואצ"ג דלא כחב
סוקרים יש בענין זה אבנים שדחקו מים
דחקו אותן מים וכו'.

דפצונים שיש בהן פקוח נפש ואפילו פש מחיר ר"ת.

צ"א תודיע' והילכתא, וי"ל: מלשה של הר"ר אושעיא הלוי שקדש בת מקדשת לז' סתמא ולא פירש פלוגית ישת ולא מביעא אם שידד באחת מהם חס דאדעתא דהכי קידשה אלא אפילו שנומרו בפ' ואמר פלוגיתא אתו לז'

דהכי קדיש דשארית ישראל לא יעשו
וכו'.

ר"צ תרד"ה למחר, וי"ל: ועוד אר"ת
הא דמסכים הצניצת דציצת עילה
שני וחמשה קשרים (והוא הנוחמא סוף
ו בראש כאילו קיים כל חבורה ומיתרי
א דגם חיים עשה למה לנשים הלל
כולה וכו'.

ר"א סוף תוד"ה ואנו, רז"ל: ומעשה בשבת והודיעו לו במצאי שבת בעיר ה' יין ואמר כיון שיש לה בעל שחייב

ועל לשדד דמא דגב שדד שדד חלק הישראל משבחה אג' וכו'.
במה שהעובד כוכבים שדד בו בשבת אבל בתוך ארץ
משבחה כלל במה שהעובד כוכבים עושה בו בשבת זה
סחל ואף בלא התנו מחילה ולא החד ר"ת לזה ונראה
לו דאין לחלק בין תנור לשדד דאע"פ שאינו משבחה במלאכה
בשבת מ"מ הוי טאילו מעמיד פועלים בידים וכ"ו וגם ר"י
חזר בו והביא ראיה לדברי ר"ת וכ"ו וגם ר"ת באותו מעשה
דחמור צוה לקבל החוב מן העובד כוכבים ולהחזיר ולהלוות
להתנות מחילה וכ"ו העתק מלשון רבינו יודת, עי"ל חמור.
רצ"ו דף ל"ד ע"א תד"ה מחענת, וי"ל: מעשה בא לפני

ר"ת באחד שעשה הרבה מעניות ולא קבלם מאחמול ואר"ת
כי לא הפסיד מענייתו כי מאחר שהיה ברעו להמענות
היינו גמר בלבד והוי בכלל נדיב לב וכ"ו ועד היה אור"ת
כי אף לא גמר בלבד עד הולילה יכול להמענות ולהפלה
תפלה מענית וצא ידי נדודו כאלו קבל מאחמול אך לא היה
בין ראיה ברורה על זה ומיהו מצוה מן המובחר לקבל
מבעוד יום בתפלה מנחה ור"י היה רגיל כשעשה בתפלה באחד
בשבת לקבל מעניותו בשבת באלהי נצור.

שם שם סוף שקפיד עליהן והמורה יורה כהן סוחר ומורה ועלי
אפרים שקפיד עליהן והמורה יורה כהן סוחר ומורה ועלי
יערה רוח הבורא.

בכורות דף ג"ה ע"ב תד"ה אין, וי"ל: פ"י ר"ת בתשובה
המתחלת משרבו מפילי חללים וכ"ו פ"י ר"ת בתשובה כ"י.
ביצה דף י"ז ע"ב תד"ה אמר, וי"ל: ומ"מ אומר ר"י
לא מלאני לבי לעבור על דברי דודי (ר"ת) וכ"ו. (עיי' עוד
לחלוץ אות פסיקתא).

מכות דף ג' ע"ב תד"ה איכא, וי"ל: ובאותיות הגיה
ר"ת וכ"ו (עיי' לעיל אות אחרית).

אח אלו וזעזע פשעים אלו וכו'.
(עיי' לקי אות ר' נסים במשך חמור).
ד"ה המביא גמ, וי"ל: ומה שנתגלים
במאמר ר"ת שמוס דגס נמשכא י"ב
שענייה).

תד"ה מה, וי"ל: והבינו הם היה
דאסתר ולא מקייבא למימסר נפשה
הוה ביאה ולא מקייבא מיתה בביאתו
ועובד כוכבים נדכתיב אשר בשר
סוטים וזמנם הוי כביאת בומה
לבה ישראל שהמירה דחה ונשאה
למעכ"ם נמנר לקיימת דאע"ג
ל' ל' כד אסורה לבעול הגי מלי בביתא
ולא נהיא נהיא לר"י כד מאור וכ"ו.

חוס' ישנים ד"ה חשונה, וי"ל:
דחלמוד חורה טפל לגבי דרד ארץ
(י"ב) יפה חלמוד חורה עם דרד ארץ
ל' ל' כד אסורה לבעול הגי מלי בביתא
ולא נהיא נהיא לר"י כד מאור וכ"ו.

תד"ה נוסבין, וי"ל: ומחור כד נראה
לחה כלל דם האברים שלא פירש

תד"ה (ישראל ועובד כוכבים שקיבלו
אמר לו ישראל לעובד כוכבים טול
ל' ל' ואם התנו מחילה סותר, וי"ל:
בינו הם שגבה ישראל אחד בתוכו
בים היה לו לאופה המסיק התער
לקהדי ליטול כד וכך ימים בחלקו
ולא התנו מחילה זה היה טול אחת